

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Onderzoek naar de kwaliteitsverbetering bij

Openbare basisschool Merwedeschool

Plaats : Hardinxveld-Giessendam
BRIN-nummer : 10UA
Onderzoeksnummer : 121675
Datum schoolbezoek : 19 mei 2011
Rapport vastgesteld te Breda op 16 juni 2011

DEFINITIEF

Inhoud

1	Inleiding 5
2	Bevindingen 7
3	Toezichtarrangement 13

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 19 mei 2011 een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uitgevoerd op de Merwedeschool naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving. De aanleiding voor dit onderzoek was het volgende.

Tijdens het kwaliteitsonderzoek dat is uitgevoerd op 5 november 2009 stelde de inspectie tekortkomingen vast in de opbrengsten op de Merwedeschool. Deze zijn beschreven in het inspectierapport dat is vastgesteld op 28 januari 2010. De kwaliteit van het onderwijs is toen als zwak beoordeeld en de inspectie heeft haar toezicht geïntensiveerd. Om na te gaan of de eerder vastgestelde tekortkomingen zijn opgeheven en de kwaliteit van het onderwijs weer voldoende is, heeft de inspectie nu een afsluitend onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uitgevoerd.

Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven onderzoekt de inspectie tevens standaard of wordt voldaan aan bepaalde wettelijke voorschriften.

Toezichthistorie

Tijdens het kwaliteitsonderzoek in 2009 beoordeelde de inspectie de eindopbrengsten van de Merwedeschool als onvoldoende, evenals onderdelen van de kwaliteitszorg en de leerlingenzorg. Tijdens het tussentijdse kwaliteitsonderzoek op 11 oktober 2010 heeft de inspectie de eindopbrengsten en de evaluatie van de leerlingenzorg opnieuw beoordeeld. De eindopbrengsten waren in 2010 van voldoende niveau. De evaluatie van de leerlingenzorg bleef een verbeterpunt voor de schoolontwikkeling.

Onderzoeksoepzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten.

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijke verplichte onderdelen in de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die betrekking hebben op zelfevaluatie-activiteiten van de school en van andere documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd, te weten:
  - de brief d.d. 12 mei 2011, betreffende de evaluatie van de tussentijdse opbrengsten;
  - analyses van de eindopbrengsten (Cito en Drempelonderzoek);
  - rapportage diepteanalyse LVS-toetsen, periode Midden 2010-2011.
- Schoolbezoek, waarbij in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen 3, 4, 6, 7 en 8.
- Gesprekken met de directie en de intern begeleiders over de kwaliteit van de indicatoren.
- Een gesprek met leraren.
- Een eindgesprek met de directie en een vertegenwoordiging van het bevoegd gezag, na afloop van het schoolbezoek.

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie indicatoren van de volgende aspecten: opbrengsten, leerstofaanbod, leertijd, didactisch handelen, afstemming, volgen van de ontwikkeling, zorg en kwaliteitszorg.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2009 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2 Bevindingen

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2009. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2009 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Daarnaast heeft de inspectie enkele controles uitgevoerd op bepaalde standaard gecontroleerde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Kwaliteitsaspect 1 Opbrengsten	1	2	3	4	5
1.1 * De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.2 * De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.4 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.			●		

Kwaliteitsaspect 2 Leerstofaanbod	1	2	3	4
2.1 * Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			●	
2.2 * De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●	
2.4 * De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			●	

Kwaliteitsaspect 5 Didactisch handelen	1	2	3	4
5.1 * De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			●	
5.2 * De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
5.3 * De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●	

Kwaliteitsaspect 6 Afstemming	1	2	3	4
6.1 De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		
6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect 7 Begeleiding	1	2	3	4
7.1 * De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect 8 Zorg	1	2	3	4
8.1 De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			●	
8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			●	
8.3 * De school voert de zorg planmatig uit.			●	
8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			●	

Kwaliteitsaspect 9 Kwaliteitszorg	1	2	3	4
9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			●	
9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.				●
9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			●	
9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			●	
9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			●	

Naleving wet- en regelgeving		ja	nee
NT1a	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	●	
NT2a	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO)	●	
NT3a	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende zorgplan (art. 19, lid 3, WPO).	●	
NT4a	Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	●	

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De Merwedeschool heeft na het kwaliteitsonderzoek in 2009 een cultuurverandering doorgemaakt. Het team heeft sterk geïnvesteerd in het realiseren van een opbrengstgerichte cultuur op de school. Daarnaast heeft de school het taal-leesonderwijs versterkt en het systeem van leerlingenzorg verder uitgebouwd. Dit alles heeft ertoe bijgedragen dat de eindopbrengsten aanzienlijk verbeterd zijn. In 2010 waren de eindopbrengsten van voldoende niveau en in 2011 zijn ze zelfs goed te noemen. Ook de tussentijdse opbrengsten zijn voldoende. Voor de toekomst is het perspectief voor de eindopbrengsten derhalve gunstig. Het team van de Merwedeschool heeft een dusdanige vooruitgang geboekt dat de inspectie vertrouwen heeft in de kwaliteit van het onderwijs op de school en het vermogen van het team om de bereikte kwaliteit vast te houden en verder uit te bouwen.

Hieronder volgt een toelichting op het oordeel.

Toelichting

Opbrengsten

De inspectie beoordeelt de eindopbrengsten van de Merwedeschool als voldoende. De eindopbrengsten waren in 2008 en 2009 onvoldoende maar zijn in 2010 voldoende en in 2011 goed. In 2011 zijn de eindopbrengsten beoordeeld aan de hand van de Cito Eindtoets (22 leerlingen) en het Drempelonderzoek (vijf leerlingen).

De opbrengsten van 2010 en 2011 en ook de tussentijdse opbrengsten, die op alle door de inspectie beoordeelde toetsen voldoende zijn, geven vertrouwen in een stabiel herstel van de opbrengsten.

Een aantal leerlingen in groep 8 volgt een eigen leerlijn. De school kan aantonen dat deze leerlingen vanwege factoren in het kind achterstanden in het onderwijs opgelopen hebben. De school heeft voor deze leerlingen ambitieuze ontwikkelingsperspectieven opgesteld die door voldoende leerlingen ook gerealiseerd worden. De school is nog zoekende voor welke leerlingen een ontwikkelingsperspectief opgesteld dient te worden. Dit kan beperkt blijven tot leerlingen die voor één of meer vakken zijn losgekoppeld van het reguliere curriculum van de groep waarvan zij deel uitmaken. Het ontwikkelingsperspectief heeft ook alleen betrekking op het vak/de vakken waarvoor het kind een eigen leerlijn heeft.

Het onderwijsleerproces

De indicatoren die betrekking hebben op het primaire proces - leerstofaanbod, leertijd, didactisch handelen en afstemming - zijn vrijwel allemaal met een voldoende beoordeeld.

De school beschikt over een leerstofaanbod dat dekkend is voor de kerndoelen en aan voldoende leerlingen aangeboden wordt tot en met het niveau van groep 8. Voor kinderen die een eigen leerlijn volgen, kan dit in voldoende mate onderbouwd worden.

De school wordt bezocht door leerlingen waarvan ongeveer 30 procent, gezien het opleidingsniveau van de ouders, een vergroot risico op taalachterstanden heeft. De woordenschatopbrengsten liggen in vergelijking met andere (taal)onderdelen lager. Dit vormde de aanleiding om een doorgaande lijn voor woordenschatonderwijs te ontwikkelen. Vanuit het werken met prentenboeken en het begrijpend leesaanbod besteden de leerkrachten structureel aandacht aan woordenschatuitbreiding.

In de verbetertrajecten van de school staat de versterking van de didactische kwaliteit van leerkrachten centraal. Het directe instructiemodel, het werken van drie niveaus/het groepsplan en routines voor zelfstandig werken (de vier-eenheid) zijn geïmplementeerd. Tijdens de klassenobservaties constateerde de inspectie dat deze aanpakken als een rode draad door de school heen lopen. De leerkrachten geven gestructureerd onderwijs volgens de principes van het directe instructiemodel/de vier-eenheid. Dit zorgt voor een voorspelbare opbouw in de les waardoor kinderen weten wat van hen verwacht wordt. De leerkrachten geven enthousiast les en weten de leerlingen te boeien. Dit zorgt voor een goede sfeer in de groep.

Ook werken alle leerkrachten met groepsplannen waarin op drie niveaus de instructie en verwerking is uitgewerkt. De intern begeleider speelt hierbij een grote rol. De groepsplannen noodzaken allereerst om goed zicht te krijgen op het niveau en de onderwijsbehoeften van de leerlingen. De leerkrachten beschikken vanuit onder andere observaties, methodeafhankelijke en onafhankelijke toetsen over voldoende informatie over de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

Vanuit hun kennis van de leerlingen stellen de leerkrachten groepsplannen op afgestemd op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Tijdens de klassenobservaties bleek dat er een verschil bestaat tussen hetgeen op papier uitgewerkt is en in de klas feitelijk aangeboden wordt. De inspectie zag lessen waarin de leerkracht tijdens de instructie differentieerde afhankelijk van het niveau van de leerlingen, maar over nog te vaak was sprake van min of meer klassikale lessen waarin kansen voor differentiatie in instructie onvoldoende benut werden.

Vanuit de klassenadministratie, gesprekken en geobserveerde lessen blijkt dat het leerstofaanbod, de verwerking en de leertijd wel in voldoende mate afgestemd worden op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Op schoolniveau heeft het team vanwege tegenvallende resultaten gekozen voor de uitbreiding van de tijd voor begrijpend lezen. Door het werken met groepsplannen zijn op klassenniveau de afspraken om te differentiëren in leertijd via planbord en weektaak enigszins verwaterd en leerkrachtafhankelijk geworden. Voor de komende tijd staat de heroverweging van deze afspraken en de inpassing binnen het werken met groepsplannen op de agenda.

Leerlingenzorg

Binnen het zorgmodel dat de school hanteert is de zorg voor kinderen met een beperkte achterstand geïntegreerd in het groepsplan. Voor de leerlingen met een grotere achterstand (score D en E) is ook een handelingsplan beschikbaar. De groepsplannen zijn gebaseerd op een analyse van de achterliggende problematiek en zijn voldoende doelgericht geformuleerd.

In de doelformulering zou naast het precies formuleren van de nagestreefde toetsscore nog ingegaan kunnen worden op welke kennis en vaardigheden de leerkracht tot stand wil brengen met het handelingsplan. Hierdoor kan de koppeling tussen analyse en aanpak versterkt worden. De leerkrachten plannen in de rode map dagelijks de hulp aan de zorgleerlingen. De leerkrachten geven aan dat dit hen helpt bij het ook daadwerkelijk uitvoeren van de plannen. Na afloop worden plannen uitgebreid geëvalueerd. Dit vormt, bij voortzetting van het handelingsplan, de input voor het nieuwe handelingsplan. Hiermee wordt de cyclus voor planmatig handelen rond gemaakt.

Kwaliteitszorg

In korte tijd heeft de Merwedeschool zich een cultuur van opbrengstgericht werken/handelen eigen gemaakt. Tot 2009 werd niet specifiek op opbrengsten gestuurd. Na het kwaliteitsonderzoek in 2009 is de school gestart met het uitgebreid analyseren van de leeropbrengsten en het formuleren van hoge opbrengstdoelen. De analyse van de opbrengsten maakte duidelijk op welke terreinen verbeteringen noodzakelijk waren. Vanuit het taal-leessubsidietraject is vervolgens het technisch en begrijpend leesonderwijs en het woordenschatonderwijs planmatig versterkt. De directie geeft aan hierbij ook goed ondersteund te zijn door het (nieuwe) bevoegd gezag. Vanuit de analysegegevens formuleerde het team vervolgens met elkaar de doelen voor de komende periode. Hierbij werd bewust hoog ingezet. Dit heeft volgens het team sterk bijgedragen aan de snelle verbetering van de opbrengsten.

In de afgelopen periode heeft de school te maken gehad met veel ziekte in het team en een groot aantal vervangers. De huidige verbeteringen zijn geboekt met een team dat voor een deel uit vervangers bestaat. Hoewel de ingezette veranderingen in voldoende mate geborgd worden door het vastleggen en geregeld bespreken van afspraken en klassenbezoeken, vormt de discontinuïteit in het team een risico voor het behoud van de bereikte onderwijskwaliteit. Directie en bestuur geven aan zich bewust te zijn van dit risico en zoeken naar mogelijkheden om hier een goede oplossing voor te vinden.

Nu de eerste belangrijke slag in de kwaliteitsverbetering gemaakt is, is het van belang in beweging te blijven en niet terug te vallen. Het kwaliteitszorgsysteem van de school en de motivatie van het team om goed onderwijs te geven, biedt voldoende vertrouwen in de verdere schoolontwikkeling van de Merwedeschool.

3 Toezichtarrangement

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan de Merwedeschool het basisarrangement toe. De kwaliteit van het onderwijs is weer voldoende. Dit betekent dat de school niet langer onder intensief toezicht valt.

Naleving

De inspectie concludeert tevens dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.